

מאמר "וכאשר תקום מן הספר"

כאשר הזכרנו בפתח דברינו בתחילת הספר, את דברי הרמב"ן שכותב באגרתו, "וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת, אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו", וכפי שדייקנו בלשונו הקדוש, שגם מי שאינו יכול לקיים מיד, את כל מה שלמד, מחמת סיבות שאינם תלויות בידו וכדו', עם כל זאת יחפש אם יש בו איזה דבר אשר יוכל לקיימו. לכן נשתדל לכתוב כאן, מעט מהדברים שאפשר לכל אחד לקבל תועלת מהלימוד בספר זה.

ונחלק את המאמר לבי' חלקים. החלק הראשון, יבואר בו, התועלת שאפשר להוציא מהספר, גם כאשר עדיין לא מצליחים לקיים את מצות כיסוי הראש כרצון הש"י כראוי וכיאות. ולאחר מכן נבאר את התועלת שאפשר להוציא מהספר, כאשר זוכים לקיים מצוה זו כרצון הש"י.

א' - חשיבות כל פעם שנמנעים מדיבור של זלזול בקיום המצוה כראוי

דרכו של היצר, שכאשר נפגש האדם בזולתו, אשר מתעלה בקיום רצון הש"י, בדבר שהוא לא זוכה עדיין לקיימו, בפרט אם זה דבר שאינו מורגל לו בביתו ובמקומו, אזי היצר מתגבר מאד, לבטל את חשיבות התאמצות הזולת במצוה זו.

ודבר זה נובע מחמת הצורך של היצר, להשקיט ולהחליש ולדכא את ההשתוקקות הפנימית, שקיימת בפנימותו של כל נפש מישראל, החפיצה ומשתוקקת תמיד להתעלות בקיום רצון הש"י, באופן הטוב ביותר בכל הענינים. לכן כל זמן שהוא עדיין לא זכה לקיים מצוה זו כראוי, בפרט אם יש לו חוסר ידיעות במה שכתבו ואמרו גדולי הדורות בחשיבות קיום מצוה זו כראוי, אזי הוא עלול להיכשל בדיבורי זלזול, המכניסים רפיון בלב שומעיהם.

ולכן ישנה תועלת גדולה, על ידי הקריאה בספר זה, להינצל מהכשלון הנורא הנ"ל. כי כאשר רואים את מה שכתבו ואמרו צדיקי וגדולי הדורות בענין זה, אזי אפילו אם עדיין לא יכולים לקיים מצוה זו בפועל, אבל לכל הפחות, כל אחד יכול להרויח, את הזכות הנשגבה הזו, להנצל מהעון החמור של אמירת דיבורי רפיון וזלזול במעשי הזולת, אשר על ידם הוא עלול להיכשל בעון החטאת הרבים, מלבד חטאים חמורים שבין אדם לחבירו, אשר על ידי כל דיבור של המעטת חשיבות קיום מצוה זו כראוי, עלולים להיכשל חלילה בדבר שאפילו יום הכיפורים אינו מכפר עליו, רחמנא לצלן.

כי על ידי כל דיבור כזה, עלולים להיכשל בכמה וכמה לאוין חמורים מדאורייתא, של לא תונו איש את עמיתו, ולא תשא עליו חטא, ועלולים להיגרר עד לעון מלבין פני חבירו, אשר אין לו חלק לעולם הבא, אשר כל זאת עלול להיעשות כאשר אומרים מילה של זלזול בחשיבות קיום המצוה כראוי, רחמנא לצלן.

ועל ידי ההימנעות מכל מילה של קרירות וזלזול, אפשר לזכות להינצל מכל הלא תעשה החמורים הללו, וכל רגע ורגע שישב אדם ולא עשה עבירה, בשעה שבאה לידו, מעלה עליו הכתוב כאילו קיים מצוה, בכל מילה שהיה יכול לאמרה ונמנע ולא אמרה.

ונוסף על זה, על ידי כל מילה של שבת, אפשר לזכות לקיים את אשר הורו חז"ל הקדושים (כתובות י"ז, א'), ונפסק להלכה (שו"ע אהע"ז סימן ש"ה), שכאשר אדם קנה מקח שאינו ראוי, אזי לכולי עלמא צריך לשבחו בפניו, אפילו כאשר הוא באמת לא טוב. ואם כן על אחת כמה וכמה, כאשר רואים את ההתעוררות בקיום מצוה זו כראוי, כפי דברי הפוסקים וצדיקי הדורות, בוודאי שיש - לכל הפחות - להיזהר ולהישמר מלומר

שום דיבור של קרירות ורפיון חלילה. [וכפי שנבאר להלן בחלק השני אות ד' בעזה"י].

כי אפילו לו יהי כדבריהם, [שלא יתכן שהפאה אסורה, שהרי כל כך הרבה הולכים כך ואפילו נשות רבנים, וכדומה], אבל הרי מספיק שזה יהיה ספק מצוה, בשביל שנתירא ונתפחד מלומר דיבור כל שהוא של זלזול ורפיון בקיום המצוה. כי בשביל מה צריך בר ישראל להכניס את עצמו לסכנה נוראה זו, שעליה כתב הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ג' הלכה ו'), "ואלו הן, שאין להן חלק לעולם הבא, אלא נכרתים ואובדין, ונידונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם ולעולמי עולמים". ובהלכה י' מפרט: "מחטיאי הרבים, כיצד, אחד שהחטיא בדבר גדול, כגון ירבעם, וצדוק, ובייתוס. ואחד שהחטיא בדבר קל, אפילו לבטל מצות עשה".

ובפרק ד' מהלכות תשובה הלכה ב' כותב הרמב"ם: "חמשה דברים הנועלים דרכי התשובה בפני עושיהן.... המלעיג על המצות". ובהלכה א' כותב שם: "ארבעה ועשרים דברים מעכבין את התשובה. ארבעה מהן עון גדול, והעושה אחד מהן אין הקדוש ברוך הוא מספיק בידו לעשות תשובה, לפי גודל חטאו. ואלו הן, המחטיא את הרבים. ובכלל עון זה, המעכב את הרבים מלעשות מצוה". עכלה"ק של הרמב"ם. וכמובן שכל מי שיש לו מוח בקדקדו, נמלט בכל כחו מספק ספיקא של עיכוב אחרים מלעשות מצוה, שהרי אם יש לו רק מעט שכל בראשו, הרי הוא בורח מדיבור של זלזול כל שהוא, שעלול לגרום רפיון קל בקיום רצון הש"י, הרבה יותר מהבורח מפני אש. כי בשביל מה לו לבר דעת להכניס את עצמו בסכנה נוראה כזו.

ואשרי מי שזוכה להינצל מדיבורים ומחשבות כאלה, אשר על ידי זה ניצל מלהיות בכלל שונאי ה', כאשר כתב רבינו יונה בשערי תשובה (השער השלישי) בביאור "הכיתות שאין להם חלק לעולם הבא, והם כת אויבי השם יתברך". "וענין שונאי השם, נמצא לפעמים גם באנשים שהם עושים המצות, ונזהרים מכל עבירה, במעשה, ובלשון, אם נפשם רעה, ובקרב ליבם יקשה להם כאשר חבריהם עוסקים בתורה, וירע בעיניהם בהיות בני אדם עובדים את השם ויראים מלפניו. כאשר תאמר על האיש אשר לא יחפוץ שיכבדו בני אדם את המלך ושיעבדוהו, כי הוא שונא את המלך".

"כל שכן אם הוציאו מחשבתם הרע אל הפועל, שהם מניאים את לב בני אדם מעסק התורה **ומן המצות**, כי הם שונאי השם!"

"כי אלה באמת שונאי השם, ואין רצונם בקיום עבודתו, ולא יחפצו בהדרת קודש יראתו, ואשר ירביון מאוד עבדיו ויראיו". עד כאן מעט מלשונו הקדוש והנורא של רבינו יונה זי"ע, אשר מאריך שם בגודל עונשם, "כי תכלה נפשם, ותאבד מן העולם הבא" רחמנא לצלן, אף על פי שהם "עושים המצות, ונוהרים מכל עבירה, במעשה, ובלשון".!

ולתועלת הענין נביא מעט קטעים, מתוך הספר "עובדות והנהגות לבית בריסק" חלק ד' עמוד רי"ד, אשר הדברים שייכים מאד גם לענינינו. וזה לשון הספר שם: "שיחתו המאלפת של חתנא דבי נשיאה דמרן הגרי"ז זצוק"ל, ה"ה מרן הגאון הגדול רבי יחיאל מיכל פיינשטיין שליט"א [זצוק"ל] בעניני השעה, והם דברים יסודיים שקיבל ממרן הגרי"ז זצוק"ל".

"בנוגע לדרכי מלחמה, קשה לקבוע השיעור עד כמה מחוייב כל אחד ואחד להיכנס בעובי הקורה, [בענין הצלת בית העלמין העתיק במורד הר הבית], בפרט כשיש לפעמים חשש סכנה או הכאה. אבל הדבר ברור, שאלו הנכנסים למלחמה נגד המהרסים, ומוכנים לסבול הכאות ורדיפות, צריך לחזקם ולעודדם.

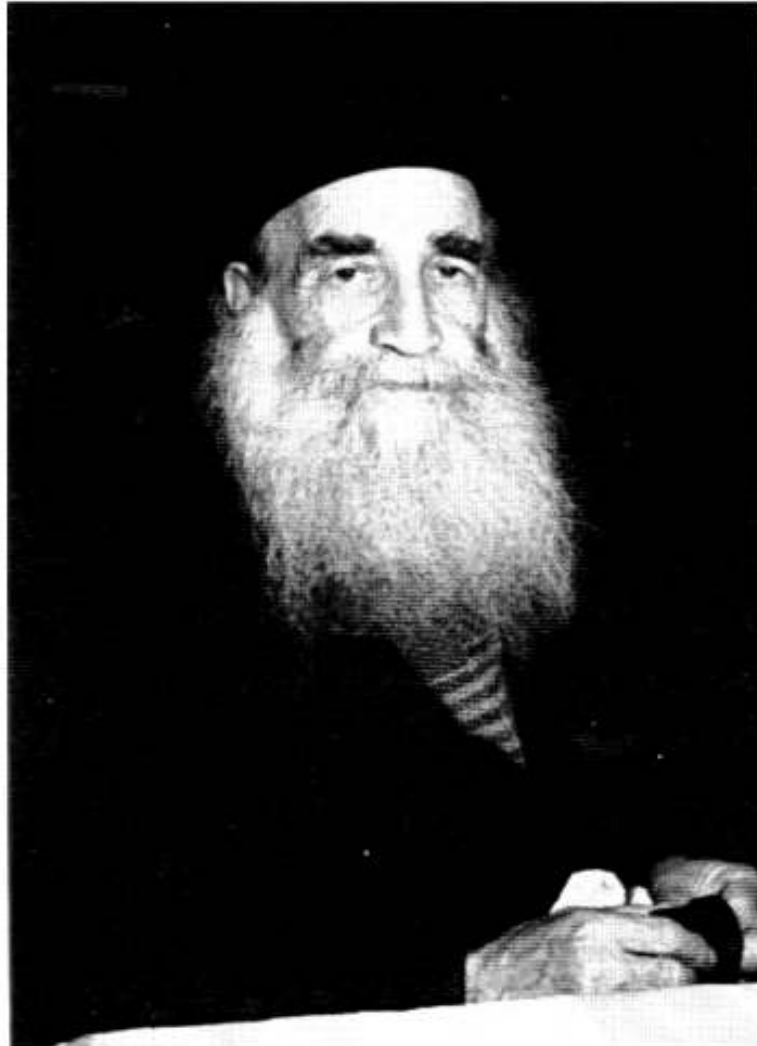
ואפילו מי שאינו חזק כמותם, להיכנס למלחמה למעשה, אם חס ושלום מרפה ידי המוחים או מבטלם, הוא בכלל שונאי ה'!. כמו שכתב בשערי תשובה לרבינו יונה ז"ל סוף שער ג'.

יתכן גם לנקוט בדעה אחרת במה שנוגע לגבי מלחמה למעשה, אבל לעמוד מרחוק וללעוג על המוחים הנכנסים בסכנה להיות מוכים, הוא שותפות עם עמלק!.

אפילו כאשר האדם עצמו אינו הולך להפגנות מחמת שמצוי שם הכאות, אבל זה ברור כי אמירת ביקורת על המוחים, לומר שאינם מתנהגים בנימוס הראוי, או שהם אשמים על התוצאות, וכיוצא בזה, הוא אח לבעל משחית!.

לכן חס ושלום למעט חשיבות המוחים, אדרבה! **אנו צריכים להחזיק בידם בלב שלם, ברוב חביבות ואהדה**, לאלו שמחרפים נפשם למחות עבור קיום התורה.

"זה ברור: כי אמירת ביקורת, הוא אה לבעל משהית!
 לעמוד מרחיק וללעוג עליהם, הוא שותפות עם עמלק!
 צריך לחזקם ולעודדם! ואפילו מי שאינו חזק כמותם!
 אם הם ושלום מרפה ידם, הוא בכלל שונאי הש"י!"

מרן הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצוק"ל
 "אפילו על פעולה שהוא בעצמו לא עשה, אבל יחזק ידי העושה!"
 "אנו צריכים להחזיק בידם בלב שלם! ברוב הכיבות ואהדה!"
 "אף על פי שאין אנו עושין כמעשיהם, מאיזה טעם שיחיה, אבל הם
 עושים פעולה טובה, ומוטלת עלינו החובה לעודדם!"

עלינו לדעת תמיד, בכל הענינים העומדים על הפרק, כי מי שצועק ומוחה, **תבוא עליו ברכה!** - - - **וצריך לסייע להמוחים במיטב היכולת!** ולא להכשילם!"

"מצינו בגמרא "אמר רבא, אנא אמינא לפעלא טבא איישר". ולכאורה אינו מובן מאי רבותא בזה, שאומר "איישר" על פעולה טובה, הרי זו האמת הגלויה שהפעולה היא טובה, ולמה לא יודה בזה?

אלא כוונתו, שאפילו על פעולה שרבא בעצמו לא היה עושה, על כל פנים חיזק ידי העושה באומרו "איישר"! וזה לימוד להנוגע לענינינו, לחזק ידי המוחים, **אף על פי שאין אנו עושים כמעשיהם, מאיזה טעם שיהיה, הם עושים פעולה טובה, ומוטלת עלינו חובה לעודדם!**"

עד כאן מעט מדבריו הנפלאים של מרן הגרי"מ פיינשטיין זצוק"ל והדברים נוגעים מאד לענינינו, כי זהו הדבר הראשון השוה לכל נפש, להימנע מכל דיבור של זלזול והפחתת חשיבות המצוה. ובנוסף לזה, אפשר לזכות ללכת בדרכי חז"ל הקדושים, ולהרויח אמירת "איישר", ושאר דברי שבח וחיזוק, בכל פעם שרואים, או שומעים, על עוד יהודי שזכה להתחיל להתעלות בקיום רצונו יתברך במצות כיסוי הראש.

וכמובן שעל ידי הקריאה בספר זה, יוכל כל אחד להגיע בעזרש"י להבנת הזוכים להתחזק בקיום מצוה זו. וכפי מה שמגיעים יותר אל בהירות ההכרה בחשיבות ההליכה עם מטפחת, כשרואים את מה שכתבו ואמרו בענין זה, גדולי וצדיקי הדורות, כך אפשר לזכות - לכל הפחות - להינצל יותר ויותר, מהיצר המתגבר על נפשות כשרות, ומכשילם בעון נורא של דיבורי זלזול וקרירות, ה' ירחם.

ב' - מעלת כל דיבור של עידוד וחיזוק לאחרים העושים את המצוה

חז"ל אמרו (אבות דרבי נתן פרק ל') "כל המדבק לעושי מצוה, אף על פי שלא עשה כמעשיהם, הרי זה מקבל שכר כיוצא בהן". ובגמרא (סנהדרין ט', א', ובמכות ה', ב') "אם כן ענש הכתוב את הנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה, שישלם שכר את הנטפל לעושה מצוה, כעושה מצוה". ופירש"י, "דקיימא לן מדה טובה מרובה ממדת

פורעניות, הלכך קל וחומר הוא". והיינו, שכל סיוע וחיזוק שמסייע האדם לעושי מצוה, אפילו אם אין ביכולתו לעשות מצוה זו בפועל, נחשב הדבר בשמים כאלו הוא בעצמו עשה את המצוה. ועל כן, גם מי שזכה עד עתה להינצל בחסדי הש"י מהעון הנורא של דיבורי רפיון וזלזול, אבל מעתה יוכל לזכות ליטול חלק בקיום המצוה בפועל, על ידי כל דיבור של עידוד וחיזוק שיוכל לומר לזולתו.

ואין צריך בשביל זה להרבות בדיבורים באופן מיוחד עבור זה, אלא בכל פעם שאחרים מעלים את הנושא לפניו, או שנפגשים עם יהודים שזכו להתחיל לקיים מצוה זו כראוי, אזי במקום להימנע מלומר מאומה, [ובמקום לשתוק ולהניח לאחרים להוציא מפיהם את כל דברי הזלזול והרפיון שהיצר מרעיש בקרבם], יכול כל אחד לומר מילה טובה של עידוד וחיזוק. בפרט מי שקרא מעט מדברי הצדיקים וגדולי הדורות המובאים בספרנו, בוודאי יוכל לומר איזה דיבור של עידוד וחיזוק לזולתו.

ומי יכול לשער ולתאר כמה זכויות אפשר לזכות על ידי כל דיבור של עידוד, בין בחלק ה"בין אדם למקום", שעל ידי זה מכניסים רוח טובה של שמחה של מצוה בלב השומע, ומגביהים את החשבת המצוה בלבו. ובין בחלק של "בין אדם לחברו", שזוכים על ידי כל דיבור של עידוד להיטיב ולרומם את מצב רוחו והרגשתו של השומע.

ובפרט אם המעודד עדיין לא זכה לקיים את המצוה הזו כראוי, אזי על ידי כל דיבור של עידוד, כשהוא מראה היאך הוא מחשיב ומכבד את עושי המצוה, אפילו כשהוא עדיין לא זכה לזה, הוא זוכה להפיח רוח של חיזוק ושמחה, בבחינה מסויימת, הרבה יותר מדיבורים של אלו שזכו לקיים את המצוה כראוי. מפני שכשרואים שאפילו מי שעדיין לא זכה לקיים את המצוה כראוי, אף על פי כן הוא מחשיב את אלו שזכו לזה, אזי זה נותן הרבה יותר חיזוק ועידוד לכל אדם השומע זאת.

ואם חז"ל הקדושים גילו בזוהר הק', שבשמים תובעים כל אדם על כל מילה טובה שיכל להוציא מפיו, ונמנע ולא אמרה, אזי מדה טובה מרובה, מי יכול לשער גודל הזכות שמרוויחים לנצח נצחים, על ידי כל מילה של עידוד וחיזוק, שהתגברו על היצר, וזכו להוציאה מן הפה ולאמרה לזולתו.

ובאמת שבהנהגה זאת, מתברר ומתגלה עד היכן מגיע גודל רצונו ותשוקתו לעשות נחת רוח להש"י באמת, כמו שכתוב ב"באר מים חיים" (פרשת תצוה פרק כ"ח פסוק א') "שמי שאוהב את ה' יתברך, לא אהבת עצמו בשום אופן, **אין חילוק לפניו כלל וכלל בעשיית המצוות, אם הוא עשאה, או אחרים עושים.** ויבוא הטוב מכל מקום, שעל כל פנים יגיע נחת רוח לבוראו מזה, וזה הוא עיקר עבודתו לעשות נחת רוח לפניו, ומה לו אם יגיעו נחת רוח ממנו או מחברו.

כי זה שאין אהבת ה' שלם אצלו, רוצה הוא דוקא שהוא יזכה בכל המצוות, ואינו מתענג כלל במה שרואה חברו עושה מצוה ועובד ה' וכו', אבל האוהב את בוראו אהבת אמת, שמשתוקק שיגיע נחת רוח לבורא עולם, לא ישתדל כלל לחטוף המצוה מזולתו שהוא יעשנה, **כי אין נפקא מינה אליו כלל אם הוא יעשנה או אחר, ויבוא הטוב מכל מקום, שיהיה נחת רוח למי שאמר והיה העולם.** עכלה"ק.

וכתב ה"שפת אמת" (וארא תרמ"ג): "אהבת ישראל תלוי בקבלת מלכות שמים כראוי, להיות כל הרצון לעשות רצון אבינו שבשמים, ואז **כל אחד מבקש עבודת חבירו.** כמו מלאכי השרת שנותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרים, וכמו עשרה בני אדם עוסקין בעסק אחד, לא יעלה קנאה ושנאה במה שכל אחד מתגבר לעשות בהעסק ככל יכולתו, ואדרבה כך רצון כל אחד ואחד". עכלה"ק.

ועל כל פנים החלק ששואה לכל נפש הוא, שבראותו את זולתו מקיים את רצון הבורא, בדבר שהוא עדיין לא יכול לקיימו, אזי יאמר לו דיבור של עידוד וחיזוק, בפרט במצוה זו, אשר לפעמים נצרך מאד לשמוע דברי חיזוק, כדי שיהיו - לכל הפחות - שקולים כנגד כל דיבורי הזלזול והרפיון, אשר היצר מתאמץ בכל כחו להשמיע לאזני מקיימי המצוה, על כן בוודאי שגדולה ועצומה היא חשיבותו של כל דיבור וכל תיבה של חיזוק ועידוד, שאפשר לומר לזולתו, ובוודאי יגדל זכותו ושכרו על ידי זה לנצח נצחים.

וכמו שכותב רבינו יונה בפירושו על משלי (פרק ג' פסוק ג'): "אמר ז"ל המפייסו בדברים גדול מכולם, והנה זה הענין אשר ישיג כל איש לקיימו בלא עמל, **ושכרו הרבה מאד!** וכו', ואם אינו בעל ממון [א] **יתאוה ויכסוף** לעשות צדקה וחסד, **ויחמוד** מדת הצדקה.

[ב] וישמח במעשה צדקתם, ויחזק ידיהם [של הנותנים] במעשה צדקתם, ואמרו ז"ל (סנהדרין ט"ו) הנטפל לעושי מצוה, כעושה מצוה". היינו שעל ידי שישמח במעשה המצוות של אחרים, ויחזק ידיהם, הוא זוכה שיהיה נחשב לו כאילו הוא עצמו קיים את המצוה. וכך כתב בספר היראה לרבינו יונה (אות קס"ג): "טרח ועסוק והיה כמסייע במצוה, כי גדול שכר מסייע, כעושה מצוה". ואם כן בכל מילה של עיווד וחזוק, אפשר לזכות לשכר גדול, "ושכרו הרבה מאד"! כלשון רבינו יונה במשלי.

כי כאשר האדם רואה אחרים שמשתדלים וחפצים לזכות בקיום מצוה זו כרצון הש"י, ויש באפשרותו לחזק אותם על ידי מילה טובה, אזי בכל מילה של עיווד וחזוק, הוא זוכה לקיים בזה מצות עשה דאורייתא של "ואהבת לרעך כמוך", "והלכת בדרכיו", "מה הוא רחום אף אתה רחום", באופן מובחר ביותר.

ואין לשער גודל חשיבות כל מילת עיווד שאפשר לומר לאחרים, בפרט אם המעווד עדיין לא פעל זאת בביתו, אזי בכל מילה של עיווד שאומר לאחרים, הוא מקיים בזה מצוה נשגבה בלא שום פניה ונגיעה, ובדיבורו אלה הוא מראה שאכן כוונתו רק כדי שיהיה נחת רוח להש"י בקיום רצונו יתברך כראוי, ואין כוונתו רק שיהיה "לי" מצוה זו, שבני הבית "שלי" ילכו כרצון הש"י, אלא רצונו וחשקו שרצון הבורא יתברך יתמלא בשלימות.

ומי יכול לשער גודל קידוש ה', וגודל הנחת רוח, והתעוררות רחמים רבים, שכל דיבור כזה עושה ופועל בכל העולמות העליונים ותחתונים, כאשר רואים ילוד אשה שמתגבר על רצונותיו העצמיים, וחושב רק כיצד יש באפשרותי עכשיו, לעשות נחת רוח להש"י, על ידי דיבורי פי, שאחזק בהם ואעווד על ידם, יהודי אחר, שיזכה לעשות נחת רוח להש"י.

ועד היכן גדולה מעלת המדבר דיבורי חזוק ועיווד לזולתו, אפשר לראות בדברי רבינו יונה ב"שערי תשובה" (אגרת התשובה הדרוש הראשון, מעשה גמילות חסדים, אות ט"ז): "ענין הפיוס בדברים, והראות לו הרצון הטוב בנפש חפצה... שכרו הרבה מאד מעושה הצדקות, וברכותיו רבות ונכבדות ממנו".

ועוד כותב שם רבינו יונה ב"אגרת התשובה" (עמוד רמ"ז): "ישבח כל אדם, כל עושה הטוב, וכל מיטיבי צעד, לחזק ידם, למען יאחזו דרכם,

ויוסיפו אומץ... ויקבל שכר על הרבים אשר הצדיק, ועל הנפשות אשר יעשה". עכלה"ק.

ג' - להאמין בהבטחת חז"ל הקדושים שעל ידי כל רצון ותשוקה, אפשר לזכות לדרגה הנשגבה של "מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה"

ישנם כאלה שבחסדי הש"י זוכים לחזק ולעודד אחרים, בענין קיום מצוה קדושה זו, אבל אף על פי כן, כואב להם בלבם, בכל עת שהם רואים יהודים אחרים שזוכים לזה, כאשר הם עדיין לא זכו לזה.

ודבר זה נובע מחמת גודל רצונם ותשוקתם לזכות בקיום מצוה זו, אשר לעת עתה יש להם קשיים שונים המפריעים לקיום המצוה בפועל, ועדיין אין בידם אפשרות להתגבר עליהם, לכן קשה להם וכואב להם ביותר, כשהם רואים יהודים אחרים שזוכים לזה.

אבל האמת היא, שכל זמן שהם אנוסים, ואין בידם לקיים מצוה זו בפועל, אזי הם מקבלים שכר עצום, על כל מחשבה של רצון ותשוקה, ועל כל הרגשה של חוסר מנוחה ומרגוע, שיש להם על ידי רצונם הטוב לזכות בקיום מצוה זו כראוי. (כי אם אין דבריו נשמעים בביתו בענין זה, אזי הוא פטור מכל מצות תוכחה, ואז היא נחשבת לגבי ענין זה, כמו כל אדם אחר שאין הוא יכול להשפיע עליו, כי כל התביעה שאדם נענש על כל מעשי אנשי ביתו, הוא רק כשיכול להשפיע עליהם).

ונאמנים עלינו דברי חז"ל הקדושים, אשר "חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה" (ברכות ו', א, ושבת ס"ג, א'). ואם כן, כל זמן שהם אנוסים, אזי הכתוב מעלה עליהם כאילו הם עשו את המצוה, והם מקבלים שכר עצום ונשגב על כל פעם שחשבו ורצו והשתוקקו לעשות את המצוה.

ומי יכול לשער ולתאר את ריבוי המצוות והזכויות העצומות, שזוכים להרוויח על ידי הקריאה בספר זה, כאשר כל מחשבה ומחשבה, וכל רצון ותשוקה, שחושבים ומשתוקקים לקיים את המצוה הזו כראוי, הכל נחשב בשמים "כאילו עשאה". [כי בלא שיהיה "חשב אדם", אי אפשר לזכות ל"מעלה עליו הכתוב", כמובן].

וידוע מצדיקים זי"ע, שמעלה עליו הכתוב, הוא - בבחינה מסוימת - בדרגה הרבה יותר חשובה ויקרה מקיום המצוות בפועל, מפני שהמצוה שהקב"ה מעלה על האדם ומחשיב לו שהוא זכה לקיים מצוה זו, היא בתכלית השלימות, בלא שום פניות, ומחשבות זרות, ובלא הרגשת עצמיות והתפארות כידוע.

ואם כן, במשך כל ימות האדם, ובכל פעולותיו ויגיעותיו וטרחותיו הרבים, לעולם לא יוכל לזכות לקיים מצוות חשובות ויקרות כאלה, באופן מושלם ביותר, כמו המצוות הקדושות אשר הקב"ה בכבודו ובעצמו מעלה עליו, ומחשיב לו בכל מחשבה ותשוקה, שחושב לקיים מצוה קדושה זו.

וכך כתב המאירי (בחידושיו למסכת ברכות עמוד כ"א טור ב') "לעולם תהא מחשבתו של אדם, רדופה אחר המצוות, שאף המחשבה, אינה אלא תועלת! והיא המביאה לידי המעשה. אמרו חכמים, אפילו חשב אדם לעשות מצוה, ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה". הרי לנו מפורש, שכל מחשבה שחושב אדם לעשות מצוה, יש לו מזה רק "תועלת" לנצח נצחים.

ונפלאים הם דברי הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע בספרו "דברי סופרים" (אות כ"א): **"עיקר זכות השתדלות האדם בעולם הזה, הוא רק החשק שיש לו לעשות רצונו יתברך, אבל גמר המעשה הוא מה' יתברך... ואפילו חושב לעשות מצוה ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, לפי שעשה את שלו במחשבתו וחשקו. ומכל גמילות חסדים של אברהם אבינו ע"ה והכנסת אורחים שלו, לא נזכר בתורה לשבח, אלא מה שעשה למלאכים, אף על פי שלא היה בזה שום מעשה של גמילות חסד על האמת כלל, שהם לא הוצרכו לכל זה כלל, ורק לכבודו הוכרחו להיות כאוכלים, ואין בזה אלא המחשבה והרצון הטוב של אברהם אבינו ע"ה, להודיע שזה העיקר מכל המעשים בהשתדלות ועבודת האדם, שלא להשיג על גמר המעשה".** עכלה"ק.

ובספר "טהרת הקודש" (חלק ב' מאמר הצדקה פרק י"א דף שמ"ז) כתב: שישתוקק תמיד לקיום המצוות, ואז מקוים בו, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, **ובכל פעם שמשתוקק למצות בגעגועין גדולים, נחשב לפני הקב"ה כאלו קיים המצוות. ואשרי לו ואשרי חלקו, וזה (קהלת ט') "שומר מצוה", לשון חיכוי וציפוי על המצוה, אז "לא ידע דבר רע", עכלה"ק.**

ולעתיד לבוא נראה כולנו, איך שכל מי שקרא את הספר, וזכה לחשוב במוחו מחשבות רבות לעשות את המצוה, אזי אפילו אם נאנס ולא עשאה, יקבלו את פניו בעולם העליון, עם אוצרות עצומים של מצוות רבות ויקרות, אשר נבראו מכל מחשבה ומחשבה שחשב לעשות את המצוה. וכפי ריבוי מחשבותיו ורצונותיו, כך ירבו מצוותיו הקדושות. וכפי עומק וחוזק רצונו ותשוקתו, כך ירבה איכותם ואורם העצום. ואז יתגלה לעינינו, כמה הרויח בכל פעם שחשב על זה, כי בכל מחשבה ומחשבה הוא זוכה לעשות נחת רוח עצום לבורא יתברך, אשר אין לנו שום מושג כלל, עד היכן מגיעה חשיבותה וגודל יקר תפארת גדולתה בכל העולמות העליונים.

ולכן כל מי שמאמין בדברי חז"ל הקדושים, שחשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, אזי יש לו להחשיב ולייקר ולחבב ולשמוח עד מאד, עם כל מחשבה של רצון ותשוקה לקיום המצוה כתיקונה, אפילו אם לא הגיע לידי מעשה כלל. ויש לו להודות להש"י על שהביא לידו סיבות שעל ידם זכה להשתוקק לזה, כי אם לא היה משתוקק, אזי היה עלול להפסיד את כל המצוות הרבות והנשגבות הללו, כי רק כאשר הוא זוכה להשתוקק לזה, הוא מקיים בכל מחשבה ובכל השתוקקות, מצות קדושות ונשגבות, אשר - בבחינה מסויימת - הם הרבה יותר חשובות מכל המצות שקיים בפועל ממש.

ובפרט אם זכה ועשה מהמחשבות תפלות, וביקש מהש"י, אפילו בקשה קצרה בכל פעם שעלה הדבר במחשבתו: "רבונו של עולם, זכני לעשות רצונך כראוי בקיום מצות כיסוי הראש, באופן שיביא לך נחת רוח הגדול ביותר, בתוך כל מצוותיך הקדושים". בוודאי ובוודאי שאין שום בקשה כזו, שהולכת לאיבוד, והכל יבוא לו ולדורותיו אחריו, לתועלת עצומה לנצח נצחים. [וראה עוד להלן באות ח'].

[ובוודאי שאם הש"י עזר, והתבטל האונס הזמני, וזכה לקיים את המצוה בפועל, בוודאי שכל המצוות הקדושות שנבראו מכל מחשבה ותשוקה, עדיין עומדות וקיימות לזכותו לנצח נצחים, ובוודאי שלא נגרעה חשיבותן ומעלתן לעולמי עד כמובן].

ד' - על ידי כל מחשבה של השתוקקות ורצון לזכות לקיים את המצוה, אפשר להינצל מיסורים רבים וקשים

גילו לנו חז"ל הקדושים במדרש רבה (בראשית פרשה צ"ב אות א') "אין לך אדם בלא יסורין, אשריו לאדם שיסורים באים עליו מן התורה". ופירשו בספרים הקדושים, שלכל אדם נגזר משמים, כמות מיוחדת של עגמות נפש וצער, שהוא צריך לסבול בעולם הזה, ואם הוא זוכה להצטער ולסבול עבור עשיית רצון הש"י, אזי היסורים הללו חשובים לאין ערוך, הרבה יותר מאילו היו באים יסורים אלו, בלא קשר לרצונו והשתוקקותו לעשות נחת רוח לבורא יתברך.

ומלבד זאת, על ידי כל צער קטן שהוא סובל עבור קיום רצונו יתברך, הוא זוכה לחסוך ולהינצל מיסורים רבים וקשים, שהיו עתידים לבוא עליו, אם לא היה מצטער עבור עשיית רצון הש"י ח"ו, ועכשיו הוא הרויח הרבה יותר, על ידי כל צער קטן שסבל עבור קיום המצוה.

ומלבד זאת יש בזה כפרה עצומה, כמו שהפליגו חז"ל, בגודל חשיבות מכה שמקבלים בעת קיום מצוה, אשר היא מרצית ומכפרת כמו הקרבנות (עיי' חולין דף ז', ב'), ואם כן מי יכול לשער ולתאר, גודל הכפרה והזיכוך והטהרה, שאפשר להרויח על ידי כל פעם שיש לאדם כאב לב, על שעדיין לא זכה לקיים את המצוה כראוי. ובשמים מודדים כל הרגשה של צער ועגמת נפש וכאב שהיה לו על ידי זה, ומשפיעים עליו עבור זה לאין שיעור ברוחניות ובגשמיות. מלבד מה שכאמור, אין אנו יכולים להשיג כלל, מכמה צרות ויסורים הוא ניצול, על ידי כל פעם שהיה לו הרגשה כל דהיא של צער ויסורים, מחמת רצונו לקיים את התורה כראוי.

ובפרט אם מתבטל אל הנהגת הש"י, ומקבל את הנהגתו יתברך באהבה, ובכל פעם שנוכר מזה, שעדיין אין ביכולתו לקיים את המצוה כראוי, אומר "כל דעביד רחמנא לטב עביד", ו"גם זו לטובה", מתוך הכרה שבזה הוא ממלא את שליחותו, בכל רצון ותשוקה שהוא משתוקק לקיים את רצונו יתברך, אפילו כשאינו יכול להוציאו לפועל, אזי בכל מחשבה כזו, ובכל דיבור כזה, זוכה לקיים מצות עשה של "תמים תהיה עם ה' אלקיך", ומצות "ואהבת את ה' אלקיך בכל מאדך", בכל מדה ומדה שהוא מודד לך, וכל

מחשבה ומחשבה כזו, משפיעה נחת רוח עצום במרומים, וממשיכה על המקיימה התעוררות רחמים רבים ממקור הרחמים.

[כך אין אנו יודעים חשבונות שמים, וכמו שהיו בחוץ לארץ בתקופה שלפני מלחמת העולם השנייה, הרבה יהודים יראים ושלמים תלמידי חכמים ועובדי ה' גדולים, שהצטערו והתייסרו מאד מהנהגת נשותיהם שהיו הולכות בגילוי ראש ממש כידוע. ומי יודע כמה דברים עצומים ונשגבים הם פעלו לעצמם ולדורותיהם על ידי כל קבלת צער כזה באמונה שהכל מהש"י לטובה].

בפרט אם מבקש על זה, שבזכות הצער שיש לו עתה, יזכה להזדכך ולהתקרב אל הש"י, כמו שהדריכו צדיקים זי"ע, שבכל פעם שמרגישים צער ועגמת נפש, כדאי לבקש מהש"י "ראה עניי ועמלי, ושאל לכל חטאתי", כי על ידי זה מרויחים אוצרות נפלאים ברוחניות ובגשמיות, ובפרט שהצער המדובר כאן קשור לתשוקה דקדושה, אזי בוודאי שכשמקבלים אותו באהבה, ומבקשים מהש"י שנוכה להתקרב על ידי זה אליו יתברך, לא יתכן שלא ירויח עי"ז לאין שיעור, לו ולדורותיו על כל ימי חייהם, כי שום מחשבה של רצון ותשוקה, אינם הולכים לאיבוד, והכל שמור וגנוז עבורו, להתענג על ה' בזכותם לנצח נצחים.

ה' - קרבת ה' ודביקות נפלאה בבורא יתברך, על ידי כל רצון ותשוקה

הנה זאת ידוע וברור לכל אחד, מה שמבואר בספרים הקדושים, אשר כל תכלית כל קיום המצוות הוא: להתקרב אל הש"י ולהתדבק בו יתברך. וזו תכלית כל ירידת האדם לעולם הזה, שיזכה להתגבר על כל המונעים אותו מלהתקרב אל הש"י, ודייקא בהיותו בעולם הזה, המלא מניעות והסתרות, יזכה להתחזק בעשיית רצון קונו, ולהתדבק על ידי זה בהשם יתברך.

ועיקר ההתקרבות וההתדבקות, נעשית על ידי כל רצון והשתוקקות, למלאות את רצון הש"י כראוי, כמו שכתב המהר"ל ב"נתיבות עולם" נתיב העבודה פרק ה' (ד"ה במדרש) על הגמרא בסוטה (דף כ"ב, א) "שכר פסיעות יש ל"י, לכן עדיף ללכת לבית הכנסת רחוק, אף על פי שיש בית הכנסת

קרוב אל ביתו, בכל זאת הקב"ה סופר פסיעותיו, ומקבל שכר על כל פסיעה, אפילו שבזמן של ההליכה אל הבית כנסת הרחוק, היה יכול כבר להיות בבית הכנסת הקרוב אל ביתו, בכל זאת עיקר השכר הוא על ההליכה והתשוקה להתקרב אל המקום הקדוש.

וכלשון המהר"ל: "כי כאשר הולך לבית הכנסת, הוא נמשך אל השם יתברך, להיות לו דביקות בו יתברך. וידוע כי המתנועע אל הדבר, הוא דביקות גמור עם המתנועע, יותר ממי שהוא קרוב אליו כבר. ולכך אמר שהקב"ה מונה פסיעותך. כי אף פסיעה אחת יותר רחוק, הקדוש ברוך הוא מונה. כי הכל לפי התנועה, כך יש לו דביקות בו יתברך. כי אם הולך מרחוק, הרי זה מורה דביקות גמורה בו יתברך". עכלה"ק.

[ומסופר על כ"ק הגה"ק רבי יהודליה הורביץ מדזיקוב זי"ע, שכאשר היה הולך אל בית הכנסת, היה חוזר ומשנן את דברי המהר"ל האלו, בהתלהבות עצומה, עד שהיה מזיע מרוב יגיעתו. ובזקנותו אמר על עצמו: חמשים שנה אני כבר חי עם דברי מהר"ל אלו].

כי העיקר הוא הרצון וההשתוקקות, ועל זה צריך להיזהר והישמר מאד, לא להתרפות מהרצון וההשתוקקות לעשות את רצון הש"י, וכדברי הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע, שאמר שהדבר הגרוע ביותר הוא, אם חלילה משלימים עם המצב, ומפסיקים להשתוקק לשנות את המצב לטובה. [ודברים אלו היו רגילים על פיו של כ"ק מרן אדמו"ר בעל "נתיבות שלום" זי"ע, בהרבה משיחותיו ומאמריו].

ובענין זה כתב השפת אמת (ליקוטים על מנחות דף קי"ז) "להיות משתוקק תמיד לקיים מצותיו יתברך, וזה הרצון נחשב כמעשה ממש, ויוכל להיות כל היום!". "וכמו שכתוב הרהורי עבירה קשין מעבירה, מכל שכן להיפוך, הרהורי מצוה כמצוה, ועדיף מגוף המצוה. וכמו שכתוב הטעם, שעל עבירה מתחרט יותר מעל ההרהור, כמו כן בהרהור ורצון לקיים המצוה, אין מתפאר ומתגאה, אדרבה, רואה ומשגיח להיות נכנע ושפל אליו יתברך, כדי שיוכל לקיים המצוה כראוי, ועדיף מגוף המצוה". עכלה"ק.

ובשפת אמת אמור תרל"ו כתב: "באמת הרצון והתשוקה, הוא הדבר שאין להשיגו בעולם הבא כל כך כמו בעולם הזה, כמשל בן המלך שמגעגע לחזור לבית אביו, כאשר חכמים הגידו, כי זה היה כל המבוקש בשליחות

האדם לעולם הזה, כדי להרבות התשוקה בלב האדם". ומפרש שזהו "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה", שעה מלשון רצון, "יותר מכל חיי העולם הבא".

וממילא על ידי כל פעם שזוכים לחשוב מחשבה אחת והשתוקקות אחת, לזכות לקיים את רצון הש"י במצוה זו כראוי, - ובפרט כשמצרפים לזה דיבור אחד של תפלה ובקשה, "אבינו שבשמים, אנא זכני לקיים מצות כיסוי הראש בצניעות כרצונך יתברך, מתוך שמחה ושלוש ושלחה". - אזי על ידי כל דיבור כזה, זוכים להתקרב אל הש"י ולהתדבק בו, בבחינה מסויימת, יותר מקיום המצוה בפועל.

ומי יכול לשער ולתאר, גודל השמחה העצומה שזוכה נשמת בר ישראל לשמחה, בכל פעם שמתקרבת אל בוראה, ומתדבקת בו יותר ויותר, על ידי כל המחשבות והתשוקות הטובות, שתזכה על ידי הקריאה בספר זה, להשתוקק לעשות נחת רוח להש"י בקיום מצוה זו כראוי.

**ו' - סיוע בקיום מצות "בצדק תשפוט את עמיתך"
"והוי דן את כל האדם לכף זכות"**

כאשר רואים בספרנו, את ריבוי הקשיים והנסיונות הרבים, שעמדו בפני גדולי הדורות, לפעול ולהשפיע בענין קיום מצוה זו כראוי, ואת גודל היגיעות וההתאמצות שהיו צריכים להתייגע בענין נשגב זה, יכולים להבין ביתר קלות, את אלו שיש להם קשיים רבים בימינו, לקיים את המצוה כראוי.

ובפרט כאשר רואים בספרנו, כמה וכמה גדולי ישראל שכאב לבם על הדבר, ואף על פי כן היו מצאצאיהם ותלמידיהם, שלא עלתה בידם לקיים את דבריהם כראוי, אזי מזה לבד אפשר להבין עד היכן מגיעה התגברות היצר על קיום מצוה קדושה זו כראוי.

וההתבוננות בעובדות וסיפורים אלו, מסייעת מאד לקיים את מצות "בצדק תשפוט את עמיתך", וכמו שהורו חז"ל, "והוי דן את כל האדם לכף זכות". מפני שמכל העובדות הללו רואים בחוש שאין זה דבר פשוט כלל וכלל, כי יש כאן התגברות מיוחדת של היצר, שמתגבר בכל כחו למנוע את בני ישראל מקיום מצוה זו כראוי.

ולכן בכל פעם שרואים מאן דהוא שלעת עתה עדיין יוצאים מפיו דיבורי זלזול וקרירות, על קיום מצוה זו כראוי, יש להיזכר מהעובדות הרבות שמובאים בספרינו, אשר מהם אפשר להיווכח ולראות עד היכן מגיעה התגברות היצר על ענין נשגב זה, אשר אפילו צאצאי ותלמידי גדולי ישראל רבים, אשר כאב לבם על ענין זה, ואשר השתדלו והתייגעו בזה, אף על פי כן לא הצליחו להוציא את רצונם מן הכח אל הפועל כראוי.

ומזה נבין את גודל התגברות היצר על בני אדם רבים, אשר מפתה אותם יצרם לזלזל ולבזות את המתחזקים לקיים מצוה זו כראוי.

ובפרט אם אין האדם מזלזל ומבזה ח"ו, אלא קשה לו להיות שונה מכולם, בוודאי שיש להבין את הקושי הגדול שלו, ויש לעזור לו מתוך אהבה ורחמנות, ולסייע לו להתגבר על יצרו, כי אין הוא אשם בזה כלל, רק היצר מתגבר עליו ומונעו מקיום המצוה.

ואפילו כאשר שומעים כאלה, שהיצר מתגבר עליהם ומפתה אותם לדבר דיבורי זלזול ורפיון, גם אותם אפשר להבין היטב, כי כאשר רואים בספר זה, כל כך הרבה עובדות ואמרות, אגרות קודש ותשובות בהלכה, אשר ישנם אנשים רבים שאינם יודעים את כל הדברים הללו, וברגע שהם נודעים - אפילו רק מחלק קטן מהדיעות הללו, מיד הם מתייחסים באופן הרבה יותר מכובד וחשוב, לכל מי שזוכה לקיים מצוה קדושה זו כראוי. ובכל ידיעה חדשה שנוספת להם, הם מביטים על כל הענין בחשיבות יתירה ובצורה הרבה יותר מכובדת, וכמובן שדברי הזלזול והביטול אשר היו רגילים לצאת מפיהם, נעלמים ונמחקים מכל סגנון דיבוריהם.

ומזה יוכל כל אחד להבין, שבכל פעם שהוא שומע דברי זלזול וביטול, יש לו להתבונן, שהסיבה העיקרית לכל הדיבורים הללו, היא חסרון ידיעה בלבד, שאותו מזלזל, פשוט עדיין לא הגיעו לידיעתו, כל אותם דיבורים חוצבי להבות אש, ועדיין אין לו מושג עד היכן הדברים מגיעים.

וכמו כן, הרבה פעמים ישנם אנשים שמזלזלים ומלעיגים, לא מפני שבאמת הם אווזים כך, אלא בעיקר מפני שהם שמעו דיבורי זלזול מאנשים אחרים, אשר הם סובלים מחסרון ידיעה גדול בענינים אלו, ועכשיו אנו שומעים את החזרה על אותם דיבורי זלזול שהוא שמע מאותו פלוני שיצרו התגבר עליו - מכח חסרון הידיעה - לדבר דיבורי זלזול וביטול, אשר

אילו היה רואה, אפילו רק חלק קטן מהנהגותיהם ואגרותיהם, מברכותיהם והדרכותיהם של אותם קדושי עליון זי"ע, בוודאי לא היה מעלה על דעתו להוציא מפיו דיבורי זלזול וביטול, על עשיית רצון הש"י במצוה קדושה זו.

והאמת היא, שבפנימיות הדברים, הרבה פעמים, ישנה סיבה פנימית עמוקה, של יסורי מצפון של הנשמה הטהורה, אשר סיבה זו טמונה ומוסתרת, תחת דיבורי הזלזול. ולכן יש לנו להתפלל ולבקש עליהם, ולרחם עליהם, ולהתייחס אליהם מתוך הבנה והכרה שאין הם מדברים מרצונם, אלא כל דיבוריהם נובעים אך ורק מחמת גודל רצונם ותשוקתם הפנימית, לעשות את רצון בוראם באמת, כפי שנשמתם מבינה היטב כיצד צריכה להיראות קיום מצות כיסוי הראש כרצון הש"י באמת, וכמ"ש בגמ' (ברכות י"ז, א') "רצוננו לעשות רצונך", ורק בגלל שאין להם מנוחה מיסורי המצפון הפנימיים שלהם, [אשר הם בעצמם אינם מרגישים בהם, כי הם טמונים בעומק פנימיות נפשם], לכן כדי להרגיע את עצמם, הם מתפרצים בדיבורים אלו.

הכלל היוצא מכל זה הוא, שאין הם אשמים כלל, ואדרבה, זהו סימן נפלא לטוהר נשמתם ויופי רצונם ותשוקתם הפנימית, ואין לנו אלא לרחם עליהם ולבקש ולהתפלל עבורם, שיזכו לדעת עד היכן הדברים מגיעים, ויזכו לקבל שפע קודש מלמעלה, דיסייע להם להתגבר על יצרם, ועל כל המניעות וההפרעות שיש להם, כדי שיצליחו לעשות רצון קונם כראוי בשמחה.

ועל אחת כמה וכמה, שיש להיזהר ולהישמר לא לומר שום דיבור של התמרמרות, שיכול לגרום צער כל דהוא לבני ביתו, כל זמן שעדיין קשה לה לקיים מצוה זו כראוי, כי לעת עתה עוד לא הספיקה להבין ולהשיג כראוי, את גודל הזכיה לקיים מצוה זו כרצון הש"י, מתוך שמחה של מצוה, ועדיין קשה לה להיות שונה מכולם.

ובוודאי שחס וחלילה לבוא בטענה כל דהיא עליה, שהרי לא היא התחילה לנהוג זאת, וכל זמן שאין בכחה וביכולתה לעשות זאת, אזי אין שום מקום לדרוש ולתבוע זאת ממנה, או לבוא בטענה כל דהיא עליה חס ושלום.

ואין לו אלא לבקש מהש"י שיכניס בלבה השתוקקות פנימית ואמיתית לקיום המצוה כראוי, מתוך שמחה של מצוה, ומתוך הרגשת רוממות הזכיה

הנשגבה הזו, עד שתתמלא חשק גדול ונפלא, ותזכה לקיים מצוה זו באופן שיקויים בה מאמר הכתוב "ויגבה לבו בדרכי ה'", שיהיה חביב ויקר עבורה רגע אחד של קיום המצוה כראוי, אפילו אם יזלזלו בה ובמעשיה, כי היא תהיה מוכנת ומזומנת מלכתחילה לכל ההערות והטענות שבעולם, אפילו מהקרובים ביותר, ויהיה בה די חוזק ועוז לעמוד כנגד כל המלעיגים, מתוך ידיעה והכרה ברורה בתכלית הבהירות: שיקר וחביב עבורה קיום רצונו יתברך כראוי יותר מכל הון דעלמא, ויותר מכל הכיבודים החיצוניים שהיא יכולה לקבל כל ימי חייה, אשר כל אלה בטלים ומבוטלים עבור רגע אחד שהיא זוכה לעשות נחת רוח למלך מלכי המלכים הקב"ה, מתוך התאמצות והקרבת ההרגל, ומתוך עמידה איתנה נגד דיבורי הזלזול והרפיון, כי אפילו רגע אחד של עשיית נחת רוח להש"י במצב כזה, שוה יותר מכל גינוני הכבוד שבעולם.

מה גם אשר נוסף על זה, בזכות פעולה קדושה ונשגבה זו, היא תזכה שצדיקי הדורות קדושי עליון זי"ע, אשר גילו לנו שכך הוא רצונו יתברך בקיום מצוה קדושה זו, - הם יעמדו לימינה וימליצו טוב עבורה, שתזכה תמיד לעשות רצון קונה בשמחה כראוי וכיאות, מתוך כל טוב ברוחניות ובגשמיות, לה ולכל אשר לה, לאורך ימים ושנים טובות.

[וכמוכן מלבד התפילות והבקשות להש"י, נבאר להלן באות הסמוך, את דרכי ההשתדלות שכדאי לעשות, בדרך הקלה והנעימה ביותר, כדי לסייע להם לבוא להבנת חשיבות המצוה, ולעזור להם למלאות את לבם בשמחה של מצוה ובגאווה דקדושה].

כי זה ברור ופשוט, שחס ושלום להתרעם עליה בענין זה, כאשר מובן מאליו לכל בר דעת, שיש להבין ללבה, ולהראות לה שמשותתפים עמה בהבנת קשייה. בפרט שהרבה פעמים אין זה תלוי בה וביכולתה כלל. וכמו שכתב ה"בן איש חי" וזה לשונו הק': (פרשת וירא שנה ב' אות א') "ודע, כי הנה כל אדם העושה קטטה ומריבה עם אשתו או בניו או משרתיו, ודאי נראה לו שהדין עמו, וראוי לריב על המכשלה שיצאה מתחת ידם בעניני הבית. אך באמת, מי שיש לו מוח בקדקדו, בין יבין שאם יצא איזה מכשול מתחת ידם, איננו נעשה מאתם, ואין זה מעשה ידיהם, אלא הוא מעשה שטן, כדי לחרחר ריב ומדון בעת ההיא.

ואם השטן עומד כנגד האשה, או המשרת, והכשלים בעניני הבית, לעשות דבר שאינו מתוקן לבעל הבית, **מה כוחם לדחות מעשה שטן?**, וכי יש אדם שיוכל להלחם עם השטן ולנצחו?, מי זה יאמר יכולתי ונצחתי?
על כן כל איש מבין, כשיראה איזה מכשול וחסרון בענינים של הבית, לא ישים אשמה על אשתו ומשרתיו לריב איתם, אלא יתן אל לבו התנצלות הזאת, כי אמת היא. ואז ישתוק ולא יריב אתם, ולא יתכעס, וטוב לו בעולם הזה ובעולם הבא". עכלה"ק.

ומאריך שם בדבריו הקדושים, "כמה צריך האדם להיות סבלן, בפרט בדברים שנכשלים בהם בני ביתו לפי תומם, אף על פי שהם קשים, שאין טבע החומרי סובלן וכו', המקפיד ועושה מריבה, הוא מחזיק ידיו של השטן. ולהיפך, - הוא מגרשו, וגבר ישראל". עכד"ק.

ז' - סיוע נפלא בקיום מצות "הוכח תוכיח" כתיקונה
מתוך אהבה וחיבה ושמחה של מצוה
בדרך הקלה והנעימה ביותר

ישנם רבים שהיו רוצים לעורר את זולתם, ולסייע לאחרים לקיים מצוה קדושה זו כרצון הש"י, אך הדבר נמנע מהם, מפני שאין להם את הכח והיכולת לעמוד בויכוחים, ואין להם את האפשרות להאריך בדיבורים והסברים ושכנועים, ועל כן הם נמנעים מכל השתדלות בחיזוק מצוה זו, אפילו בין קרוביהם וידידיהם שביכולתם להשפיע עליהם. ולפעמים אפילו עם ילדיהם הם נמנעים מלדבר בזה, עקב הסיבה הנ"ל.

וכמו כן יש לפעמים, שאחד מבני הזוג משתוקק לזכות בקיום מצוה קדושה זו כראוי, אך אין לו את הכח והיכולת לשכנע את בן זוגו, אשר לעת עתה אינו יודע עד היכן מגיעה חשיבות מצוה זו, כי לא היה לו עד עתה הזדמנות, לדעת את כל מה שכתבו ואמרו גדולי הדורות על ענין נשגב זה.

ובפרט שכמובן יש להיזהר מאד לקיים את המצוה של תוכחה כתיקונה, ולהישמר מאד מלהיכשל בלא תעשה של "לא תשא עליו חטא", שלא לבייש את זולתו בעת התוכחה, רק לקיים את מה שפסק הרמב"ם (הלכות דעות פרק ו' הלכה ז'): "הרואה חבירו שחטא, או שהלך בדרך לא טובה, **מצוה**

להחזירו למוטב, ולהודיעו שהוא חוטא על עצמו במעשיו הרעים, שנאמר הוכח תוכיח את עמיתך. המוכיח את חברו, בין בדברים שבינו לבינו, בין בדברים שבינו לבין המקום, צריך להוכיחו בינו לבין עצמו. **וידבר לו בנחת, ובלשון רכה, ויודיעו שאינו אומר לו, אלא לטובתו, להביאו לחיי העולם הבא**. עד כאן לשונו הטהור של הרמב"ם.

ואף על פי שגדול הוא חיוב התוכחה, כמו שכתב שם הרמב"ם: "כל שאפשר בידו למחות ואינו מוחה, הוא נתפש בעון אלו שאפשר לו למחות בהם". אבל בכל זאת צריך להיזהר מאד באופן התוכחה כנזכר, וכפי שממשיך הרמב"ם בהלכה ח', ומבאר את הלא תעשה דאורייתא של "ולא תשא עליו חטא", שזה קשור לכל מי שמוכיח את חברו, "לא ידבר לו קשות עד שיכלימו, שנאמר ולא תשא עליו חטא".

וכפי שמבאר ה"חפץ חיים" (פתיחה לאוין אות י"ד), שמפורש ברמב"ם "שהזהירה התורה בזה, שלא לבייש את חברו ישראל אפילו במקום התוכחה ובינו לבין עצמו, דהיינו, שלא לדבר אותו קשות עד שיכלימו".

ולאור כל זאת, רבים נמנעים מלהזכיר את הענין הנשגב הזה, ומלהעלותו על דל שפתותיהם, מחמת יראתם מלהיגרר בויוכחים, ועי"ז נגרם שכל בני משפחתם וידידיהם, נסמכים על שתיתקם והימנעותם מלעורר על ענין זה, והם נתלים בשתיקתם כאילו היתה הסכמה גמורה להימנע מחיזוק מצוה זו חס ושלום.

אך מצד שני, אותם יראי ה', מתייראים באמת מדברי חז"ל הקדושים שגילו, שכל מי שיש בידו להוכיח באנשי ביתו ואינו מוכיח, נתפס בעונם רחמנא לצלן. ובזה גופא הם מתייסרים ומסתפקים, האם זה נחשב שיש בידם להוכיח, כאשר מצד אחד, מייסר אותם היצר טוב באומרו, שלא מצינו פטור מתוכחה למי שאינו אוהב ויוכחים, ובכל רגע שהם שותקים, הרי זה כמו הסכמה מפורשת. שהרי כך מצינו ב"ספורנו" (במדבר ל', ט"ו) "ואם החרש יחריש לה אישה", "שהשתיקה במי שיש בידו למחות, היא כמו הודאה. שהשותק הוא כמסכים במה שנעשה". עכלה"ק. ומצד שני זועק היצר הרע, שאין הם מסוגלים לזה, ואין הם נחשבים מי שיש בידו להוכיח, כי אין להם מספיק כח וסבלנות לדבר מזה, ועי"ז הם נמצאים במצב של אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי, רח"ל.

לכן כדאי מאד, שמי שאינו מסוגל להוכיח באופן שיהיה ניכר "שאינו אומר אלא לטובתו", ישתדל להימנע ככל האפשר מויכוחים בעניינים אלה, ורק יתן את הספר הזה, למי שברצונו לסייע לו להתעורר לקיום מצוה זו כראוי, והלה יראה בעצמו את הדברים הכתובים ומבוארים בספרנו, באופן שהקורא יסיק מסקנות בעצמו, ונפשו תתעורר מאליה לקיים את רצון הש"י בשלימות, בראותו בעצמו את דברי הצדיקים וגדולי הדורות, אשר הם ודבריהם יעשו - בעזרת השם יתברך - את המלאכה, בלא שנצטרך לערב את דיבורינו ודעתינו בענין.

וזו עצה נפלאה, לזכות לקיים מצוה זו כתיקונה, באופן שלא יוכלו אנשי ביתו לתלות עצמם על שתיקתו, מפני שעל ידי דיבור אחד, שימליץ להם לקרוא את הספר הזה, יוכל לקיים מצוה קדושה זו של תוכחה, ויוכל לומר לנפשו: אני את נפשי הצלתי. וכל זאת יוכל להיעשות בלא שום ויכוחים ודיבורים מיותרים, אלא רק בהשאלת הספר הזה לקריאה, לכל מי שרוצה לשמוע את דעתו ורצונו.

ובפרט כאשר רוצים להשפיע בבית, כדאי מאד שהדיבור בנושא יהיה רק באופן של "כך כתוב בתורה", כמו שמצינו לגבי תוכחה לאב, שנפסק בשולחן ערוך (יורה דעה סימן ר"מ סעיף י"א) "ראה אביו שעבר על דברי תורה, לא יאמר לו עברת על דברי תורה, אלא יאמר לו, אבא, כתוב בתורה כך וכך? כאילו הוא שואל ממנו, ולא כמזהירו, והוא יבין מעצמו, ולא יתבייש". כי באופן כזה קל יותר לקבל, מפני שאין כל כך את ההרגשה של תוכחה, אלא האדם בעצמו מגיע למסקנא המתבקשת, מכח עיונו בספר.

לכן כדאי מאד, שלפני כל הדיבורים בנושא, יקבעו שתייהם ללמוד את הספר, מתחילתו ועד סופו. וכדאי לעשות זאת עם תנאי קודם למעשה, שכל הלימוד בספר הזה, הוא רק כדי להכיר את הנושא, מזוית ראייה שונה מאשר הורגלנו עד עתה, אבל אין זה מחייב כלל לשנות את ההנהגה למעשה, אלא אם כן שתייהם יגיעו למסקנא זו, בהכרה מלאה וברורה. אבל עד שלא יגיעו שתייהם לבהירות בנושא, באופן שתייהם ירצו בעצמם לקיים את המצוה כרצון הש"י, אזי אף אחד לא יכפה דעתו על זולתו חלילה, אלא כל רצונם יהיה רק להכיר את הנושא, על ידי שמתחילה יסיימו שתייהם את הלימוד בספר.

[ואפשר לשאול את הספר מחבירו, ולומר זאת בפירוש בבית, שראיתי את הספר אצל אחד מחבריי, והוא השאיל לי אותו. ובאופן כזה יהיה לה יותר קל לעיין בספר, כי היא תרגיש שזה בלי שום התחייבות, רק מחמת התעניינות בלבד].

ואופן הלימוד, יכול להיות, בין על ידי לימוד כל אחד בפני עצמו, ובין על ידי לימוד ביחד, שכל אחד יקרא קטע, ועל כל פנים לא ללמוד באופן שרק המוכיח יקרא, אלא כדאי מאד שזה יהיה באופן של לימוד בצוותא, ששתיים רוצים לברר יחדיו מה ה' דורש מהם.

ויסכימו ביניהם שכל שאלה שיש להם, ירשמוה בדף נפרד, וימשיכו לקרוא הלאה, ורק לאחר סיום קריאת הספר, יעינו בשאלות ביחד, לראות מה התברר מאליו, ומה נשאר עדיין צריך ברור. מפני שבדרך כלל, רוב השאלות המתעוררות בעת קריאת הספר, (כמו, למה יש כאלה שאינם מוחים, ולמה רבנית פלונית הולכת, וכיוצא בזה), במשך הקריאה הם מתיישבות מאליהן. לכן חבל לבזבז זמן על ויכוחי סרק, לפני שמסיימים ביחד את כל הספר.

וכמובן שבאופן כזה אפשר לקיים מצות "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא", על הצד הטוב ביותר, באופן שהכל יהיה נעשה בתור ברור הענין הנעשה בצוותא חדא, מחמת רצונם הטוב לחפש ולדרוש ביחד, מה ה' אלקינו דורש מאתנו, מתוך רצון פנימי ואמיתי לזכות לעשות את רצון הש"י באמת, באופן של שמחה של מצוה.

ונוסף על זה, באופן כזה אפשר לזכות לקיים את מצות "ואהבת לרעך כמוך" בהידור רב, כי אף אחד אינו אוהב שכופים עליו דברים שלא הורגל בהם, כל זמן שאין הוא יודע מה הוא גודל נחיצותם וחשיבותם. מה שאין כן לחפש יחד בספר, מהו רצון הש"י, זאת הוא כל חפצו ורצונו של כל יהודי שומר תורה ומצוות. שהרי רצוננו לעשות רצונך, אלא שהשאר שבעיסה מעכב, וכל עבודתינו היא לחפש עצות ודרכים להתגבר עליו יחדיו, ולזכות לעשות את רצונו יתברך כראוי מתוך שמחה אמיתית ופנימית.

ח' - חשיבות כל תפילה שמתפללים לפני הש"י על קיום רצונו יתברך

שמענו על אחד מגדולי הדור שליט"א, אשר רבים הולכים לאורו, ושותים בצמא את דבריו, שאף על פי שבני ביתו עדיין הולכת עם פאה, עם כל זאת סיפר על עצמו, שהוא אינו מתייחס מלבקש ולהתפלל בכל תפילת שמונה עשרה, שהש"י יזכה אותה לקיים את מצות כיסוי הראש כרצונו יתברך, בלא שום תוספת של מראה הפאה וכיוצא בו. כי אין לנו מושג, עד היכן מגיע גודל הנחת רוח שזוכים לפעול במרומים, על ידי כל בקשה שבר ישראל מבקש מלפניו יתברך, לזכות למלאות את רצונו יתברך בשלימות.

ואנו מאמינים באמונה שלימה, שאין שום תפילה בעולם שהולכת לאיבוד, אפילו אם נראה לאדם שלא שייך במציאות שתפלתו תתקבל, אף על פי כן כל תפילה נשמרת למעלה בגנוזי מרומים, והכל שמור וגנוז ומוכן ומזומן להיות נשפע על המתפלל כאשר יעלה הרצון מלפניו יתברך.

ולפעמים התפלה נצרכת עבור הדורות הבאים, ולפעמים עבור עניינים אחרים המוכנים לאדם זה, שיזכה אליהם בזכות תפלתו ובקשתו לקיים רצון הש"י בשלימות. הכלל השווה שבכל האופנים הוא, שכל תפילה שמבקשים על ענייני רוחניות, מלבד הנחת רוח העצום שפועלים למעלה מיד בעת הבקשה, נוסף על זה, מרוויחים על ידי זה רווחים עצומים ברוחניות ובגשמיות, לו ולדורותיו אחריו.

ובצירוף לדיבורי הבקשות, אשר בוודאי פועלים דברים נפלאים עבור המבקש, נוסף לזה, ישנה סגולה נפלאה לזכות לפעול את המבוקש, על ידי כל דיבור של הודיה להש"י, שמודה האדם על שלכל הפחות, בר ישראל אחר, זוכה כבר עתה לקיים את מצות הש"י כראוי. וכמו שמסופר על הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע, (מובא ב"אור ישרים" עמוד 54), "אחד מאנשי קוברין שהיה לו חנות, בא לפניו, והתאונן על מיעוט פרנסתו בחנותו, שלצידו יש חנוני שמחזיק בחנותו אותה הסחורה שיש לי בחנותי, ויש לו שפע ופרנסה ופדיון הרבה, ולי אין פדיון ואין פרנסה.

אמר לו הרה"ק מקוברין זי"ע, הנה אבטיחך שגם לך יהיה שפע ופרנסה ברווח, אבל רק בתנאי, שכאשר תראה שיש לשכנך פדיון הרבה, **תתן תודה**

לה' יתברך על זה, ותאמר: "ברוך ה', שנותן לאיש ישראל, פרנסה ברווח".
ואם תעשה כן, יהיה לך פרנסה.

והגם כי קשה להודות לה' על זה, ולומר כן בלב שלם, אך מקודם
תרגיל עצמך לומר כן בפיד, ואחר כך יהיה כן גם בלבך, שיכנסו ללבך,
ותאמר בלב שלם". עד כאן דבריו הקדושים.

ולכן כדאי מאד, שבכל פעם שרואים או שומעים על יהודים שזוכים
לקיים את המצוה הקדושה כראוי, וממילא עולה מאליה התשוקה לזכות
להימנות גם כן על עושי דברו יתברך, אזי כדאי לומר בפה מלא, "ברוך ה',
שנתן לבר ישראל את האפשרות לזכות לקיים את מצות כיסוי הראש
בצניעות, עם מטפחת כרצון הש"י. - ויוסיף בקשה קצרה - כמו כן ה'
אלקיני תמשיך לעזור ולסייע לעוד יהודים, ולי בתוכם, לזכות לקיים גם
כן מצוה קדושה זו כרצונך יתברך, מתוך שמחה והרחבת הדעת, בתוך כל
ישראל". - וכאשר דיבורי הבקשה, יהיו כרוכים ביחד עם דיבורי הודיה
להש"י, על שלעת עתה זיכה יהודים אחרים לקיים המצוה כראוי, אזי
בוודאי ובוודאי שיפעלו ויעוררו רחמים רבים בשמי מרומים, להשפיע עזר
ממעל וסייעתא דשמיא, לו ולדורותיו, לזכות לקיים את רצונו יתברך כראוי,
לאורך ימים ושנים טובות.

**א' - חביבות המצוה בשמים, תלויה כפי החשבת
האדם אותה**

כאשר זכו להתחיל לקיים את מצות כיסוי הראש עם מטפחת כרצון הש"י, ואין צורך בחיזוק בשביל לסייע להתחלת קיום המצוה בפועל, אף על פי כן ישנה מעלה עצומה בלימוד דברי הצדיקים וגדולי הדורות, כדי להחשיב ולייקר את הזכיה הנפלאה שזיכה הש"י את מקיימי רצונו יתברך כראוי. כי חשיבות המצוה נמדדת בשמים, לפי מידת החשבתה וחביבותה בעיני המקיים אותה. כמו שכתב הרמח"ל זי"ע [בעל "מסילת ישרים"] בסיום ספרו "דרך היי": "להודות לו יתברך שרצה בנו, ונתן לנו תיקונים גדולים כאלה. ונמצא על ידי זה, מתעלה המעשה יותר, ונעזר בו האדם ממנו יתברך שמו". עכלה"ק.

ונוסף על זה, עצם השמחה וההנאה בקיום רצונו יתברך, היא עצמה מצוה. כמו שכתוב בפירוש הרע"ב (אבות פרק ד' משנה ב') "ששכר מצוה, מצוה. שכל מה שאדם מתענג בעשיית המצוה, נחשב לו למצוה בפני עצמה. ונוטל שכר על המצוה שעשה, ועל העונג וההנאה שנהנה בעשייתה".

ולכן על ידי הקריאה בספר זה, אפילו אחרי שזכו להתחיל לקיים מצוה זו כראוי, אף על פי כן אפשר להרויח על ידי זה את "העונג וההנאה שנהנה בעשייתה", אשר זה "נחשב למצוה בפני עצמה", ומקבלים על זה שכר מיוחד, ובפרט כאשר הלימוד בדברי הצדיקים, יביאנו "להודות לו יתברך שרצה בנו, ונתן לנו תיקונים גדולים כאלה", כי "על ידי זה, מתעלה המעשה יותר".

**ב' - מצות זכרון חסדי ה', והתעלות באהבת הש"י,
והודיה על חסדיו הרבים**

ומלבד כל זאת, על ידי הכרת האדם בגודל הזכיה שזיכה אותו הש"י, ביכולתו לקיים בהידור את המצות עשה של (דברים ח', ב') "וזכרת את כל הדרך אשר הוליכך ה' אלקיך", שפירש רבינו יונה בשערי תשובה (שער השלישי אות י"ז) שאופן קיום מצוה זו נעשה על ידי שהאדם מכיר בחסדי הש"י עמו, ומודה לו עליהם. ונוסף לזה, מובן שהתבוננות בחסדי הש"י, מסייעת לקיום מצות "ואהבת את ה' אלקיך", ובכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו, [היינו כמובן גם מידה טובה שמודד לך].

ולכן על ידי לימוד דברי הצדיקים וגדולי הדורות, בגודל חשיבות קיום רצונו יתברך במצוה זו כראוי, יוכל כל אחד להתעלות בזכרון חסדי הש"י ובאהבתו יתברך, ויזכה לקיים בזה מצוות רבות ונשגבות, בכל רגע ורגע שיכיר בגודל חסדי הש"י עמו, ובעוצם אהבת הש"י אותו, שזיכהו לקיים את רצונו יתברך כראוי, ובו בחר הש"י להיות מבין אותם מקדשי שם שמים, המקיימים את מצוותיו בשלימות ובפרהסיא, בלא שום התחמקות וזיוף ח"ו.

ובאמת כדאי להתרגל להתבונן בגודל הזכיה שבזה, בכל עת שזוכים לקיים את המצוה הקדושה הזו כראוי, ולהודות להש"י על זה, כמו שמצינו ב"צעטיל קטן" מהרה"ק הר"ר אלימלך מליזענסק זי"ע, בתחילת ספרו הקדוש "נועם אלימלך" אות ט': **"ירגיל את עצמו תיכף ומיד כשיתעורר משנתו, יאמר מודה אני וכו', ויאמר, אפילו בלשון אשכנז, בלב שמח, ברוך אל עליון אשר נתן לי מצות ציצית אלה אשר אני מסובב בהן, ומצות נטילת ידים שחרית להעביר רוח רעה והקליפה הקשה מעל שתי ידיים שלי. ויראה שיהיה לבו שמח באמרו כנזכה לעיל". עכלה"ק.** - ומדבריו הקדושים נוכל ללמוד, שכמו כן הנשים אשר זוכות לקיים מצות כיסוי הראש במטפחת בצניעות כרצון הש"י, כדאי להם לנהוג בכל בוקר, להודות להש"י על מצוה קדושה זו אשר זיכו אותם בה משמים, ועל ידי זה ירויחו אלפי רבבות מצות קדושות של הודיה להש"י וזכרון חסדיו וטובותיו, אשר מיטיב עמהם בזה.

ובפרט בעת קיום המצוה עצמה, כדאי להתבונן בזה, כמו שכתב ה"יסוד ושורש העבודה" בצוואתו הקדושה (סימן כ"ט) "כשלבשתי בערב שבת קודש

סמוך למנחה בגדי שבת, נתתי להשם יתעלה, הודאה גדולה, בשמחה עצומה, בפה מלא, בזה הלשון: **"יוצרי ובוראי יתברך שמך, אני נותן לך הודאה, על שנתת לי בגדים חשובים לכבוד שבת קודש, לא כפי מעשי הטובים, רק ברחמיך וחסדיך הרבים וחסדיך הגדולים"**. עד כאן. כי חשבתי בדעתי, כמה צדיקים גדולים שאין ערכי מגיע לקרסוליהם, חסרים מבגדים כאלה. ואמרתי הודאה הנזכרת לעיל כמה פעמים בעת לבישת הבגדים. גם בחול בעת לבישת בגדי החול החשובין לחול, הודיתי הודאה הנ"ל. עכ"ל"ק.

וממש כך, אפשר להרויח בכל יום הודאה מיוחדת להש"י, על הזכיה הנשגבה הזו. בפרט שישנם כמה צדקניות גדולות, אשר עדיין חסרים מזכיה קדושה ונפלאה זו, ממילא מובן עד היכן יש להודות להש"י בפה מלא בכל עת שזוכים לזה, ובכל פעם שחושבים מזה ונוזכרים מזה.

וכמו שכותב שם בצוואת ה"יסוד ושורש העבודה" (סימן כ"ו) "על איזה טובה קטנה או גדולה, נתתי לו יתברך שמו הודאה ושבח על הטובה שגמלני. הן על דבר מצוה שזימן לי יתברך שמו, הן על דבר הרשות. ובודאי כל אדם מוזהר על זה, והיא משנה מפורשת בפרק תשיעי דברכות (משנה ה') "חייב אדם לברך על הרעה, כשם שמברך על הטובה", לבד פירוש הברטנורא שפירש גם על השמחה. פשטיות המשנה על כל פנים, שחייב אדם ליתן שבח והודאה להשם יתעלה על כל הבא עליו גם על הרעה, **ופשיטא על הטובה**. כלשון המשנה "כשם שהוא מברך על הטובה", משמעו, **שהוא דבר פשוט שחייב לברך על הטובה**. אלא אשמעינן, שחייב לברך גם על הרעה". עכ"ל"ק.

וכמובן שגם הבעל שזכה שאשתו תקיים מצוה קדושה זו, והאב שזכה שבתו תקיים מצוה קדושה זו, ושאר יו"ת, יש לו להודות ולהלל להש"י, וכמו שכותב שם ב"צוואת יסוד ושורש העבודה" (סימן י"א) "בתיבות גומל חסדים טובים, כיונתי בכל התפילות כונה כללית בשמחה עצומה, בזה הלשון: יוצאי ובוראי, אם אעבוד אותך עבודה, שלימה, אלף שנים פעמיים, לא אוכל לצאת ידי חובתי על כל הטובות שגמלת אותי. אך באיזה יום שעשה הבורא יתברך שמו אתי איזה טובה פרטית, הן בעניני פרנסה שזימן לי, **ופשיטא איזה עשיית מצוה שזימן לי...** נתתי להשם יתעלה, הודאה בשמחה עצומה בתיבות גומל חסדים טובים, בכל התפילות של אותו היום,

גם כמה ימים אחר זה". עכלה"ק. - ומזה ילמד כל אחד, למצוא לעצמו את המקומות והאופנים שבהם יוכל להודות להש"י, בין בתפלתו, ובין במשך היום, על הזכיה הנשגבה הזו, שבני ביתו הולכות בדרכי אמותינו הקדושות, וזוכות לעשות את רצונו יתברך כראוי וכיאות בקיום מצוה קדושה זו, אשר כל חסד חינם ממעל, אשר זיכה אותו הש"י ברוב חסדיו וחסדיו.

ובכל דיבור של הודיה להש"י על קיום המצוה, נשפע הארה קדושה מלמעלה, ועל ידי זה מתעלית המצוה ונהיית מוארת באור נפלא ונשגב, אשר ממש אין דמיון בין מצוה שמודים עליה להש"י, למצוה שאין מודים עליה להש"י. כי בכל דיבור של הודיה, מתווסף עוד הארה קדושה מלמעלה. כמו שמובא בספר "תורת אבות" (עמוד רפ"א אות מ"ח): "סיפר מרן הסבא קדישא מסלונים ז"ל: יום אחד נכנס אצל הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויץ ז"ל, איש פשוט, ונעמד הרה"ק זי"ע לפניו מלא קומתו, והיה פלא גדול. כשיצא האיש הפשוט, אמר הרה"ק זי"ע, ראיתי שזקנו זורח מאד, (די בארד שיינט ביי אים זייער), מיד הלכו החסידים אחרי האיש, וחקרו לדעת במה כחו גדול. אמר להם: בכל יום בבוקר אני חושב לנפשי, מה אני עושה בעולם הזה, ואין לי במה להחיות את נפשי, עד שאני אוחו בזקני, ומחיה את עצמי **שיש לי מצוה כזאת, ומודה להשם יתברך על הזקן**". עכדה"ק. הרי לנו שבכל דיבור של הודיה, שמודים להש"י "שיש לי מצוה כזאת", על ידי זה מתווספת הארה קדושה מן השמים, ומאירה את כל המצוה באור יקרות עצום ונפלא, אשר ניכר בחוש לזכי הראות הקדושים.

ג' - סיוע נפלא להציל יהודים, מהרבה לאוין מדאורייתא, שיש "בין אדם לחבירו"

פעמים רבות, כאשר אחד זוכה להתחיל לקיים את רצונו יתברך, בקיום מצות כיסוי הראש כתיקונה, אזי עלולים בני המשפחה הקרובים והמכירים, [אשר עדיין לא זכו לראות את כל הדיבורים הקדושים שיצאו מפי גדולי הדורות בענין מצוה קדושה זו], להיכשל בדיבורים של זלזול וביטול חשיבות קיום רצון הש"י כראוי במצוה זו. אשר כל דיבור ודיבור כזה, מלבד הסכנה של "המעכב את הרבים מלעשות מצוה", [כי כל דיבור של זלזול, אפילו שאומרים ליחיד, משפיע על כל השומעים, גם בכל שני ושלישי, עד אין

סוף], שעליו פסק הרמב"ם אשר אין מספיקין בידו לעשות תשובה רחמנא לצלן. (הלכות תשובה פרק ד' הלכה א'), מלבד זאת הם עלולים להיכשל בלא תעשה דאורייתא של "לא תונו", ו"לא תשא", ולפעמים אפילו בעון מלבין פני חבירו ברבים, שאין לו חלק לעולם הבא, והוא חמור משפיכות דמים רחמנא לצלן.

ועל כן כדי להצילם מכל זאת, וכדי להימנע מכל ויכוח בנושא, כדאי מאד אם הבעל יציע מעצמו להוריהם, לאחיהם, ולאחיותיהם, וכיוצא בזה, שיקראו את הספר, - לא בשביל להשפיע עליהם ללכת בדרכיה, אלא אך ורק בשביל שיבינו לנפשה, ולא יצערו אותה על מעשיה.

כי זאת כל בר דעת יכול להבין, שאפילו אם הוא חושב אחרת, אבל זכותו של הזולת לנהוג אחרת מכפי מה שהוא חושב, ולכן, כל אלה המזלזלים בחשיבות קיום מצות כיסוי הראש עם מטפחת, [בפיהם או אפילו רק בלבם רח"ל], יאמרו נא אל כחות היצר הרע וחיילותיו: אדרבה, אם אתם באמת חושבים שאתם ה"מבינים" וה"משכילים", ואין אתם מתפעלים מדעות של אחרים, ואין אתם מפחדים שדעתכם תשתנה באם תבינו שיש דעה שונה מדעתכם, אזי הבה נראה אם אתם מסוגלים להבין שישנם כאלה שאוחזים שרצון הש"י מתקיים באופן שונה מאשר אתם נוהגים. ואדרבה, תוכיחו בדרכיכם שהינכם יכולים לקבל את הנהגת הזולת בהבנה ובהערכה, וביכולתכם לחזק ולעודד את הזולת בדרכו הוא, גם אם אתם נוהגים אחרת.

ולכן כל ספר שאפשר להשאיל לאחד ממכריהם וקרוביהם, בשביל שיבינו את דרכה, יש בזה תועלת עצומה ונפלאה, למנוע את בני המשפחה מכל האיסורים החמורים הנ"ל, ולמנוע אותנו מויכוחים ודיבורים מיותרים, אשר היצר עלול לגרור אותנו בכל שיחה עם כל מי שדעתו עדיין שונה מדעת כל אותם צדיקים וקדושי עליון. לכן כדאי לזכור שכל השתדלות להשאיל את הספר באופן כזה, יש בה קיום מצות "ואהבת לרעך כמוך", "והלכת בדרכיו" ועוד. [וכשזה נשלח להורים מרצונם, אפשר לקיים בזה מצות כיבוד אב ואם, להימנע עי"ז מכל דיבור מיותר בנושא].

ד' - סיוע לקיים את ההלכה של "ישבחנו בעיניו"

מצינו בגמרא (כתובות דף י"ז, א') "מי שלקח מקח רע מן השוק", לכולי עלמא "ישבחנו בעיניו", אפילו שזה "מקח רע". וגם בית שמאי מודים ש"ישבחנו בעיניו", וכפי שפירש במהרש"א, "דאין זה שקר, כיון שבעיניו המקח טוב". וכך נפסק בט"ז (אבהע"ז סי' ס"ה סק"א) שלכולי עלמא "מי שלוקח מקח רע, משבחין הרואין בעיניו, כדי שלא יצטער".

ואפילו לפי בית שמאי שאומרים, שכאשר יש מום לכלה, כגון שהיא חיגרת או סומא, אזי לא תקנו חז"ל לומר עליה שהיא נאה, אף על פי כן הם מודים, שאין לומר חס ושלום איזה דיבור של גנות או חסרון כל דהוא, רק "ישבחו בדבר נאה שיש בה, כגון בעיניה או בידיה אם הם יפות" (תוספות). ובט"ז (אבן העזר סימן ס"ה סק"א) מסביר את שיטת בית שמאי, שלדבריהם יש לומר "כלה כמות שהיא, ופירושו, שהכלה הזאת היא בכל השלימות, הראויה לה. - ואם כן הוא שבח גדול". ומכל זה אנו רואים, שאפילו לפי בית שמאי שחוששים מלומר בפירוש תיבת "נאה" כשאין זה אמת, אף על פי כן תיקנו לומר "שבח גדול" כזה.

וכל המחלוקת היא רק איזה שבח אפשר לומר, אבל מה שברור הוא, שגם לפי בית שמאי, אין לומר שום דיבור של חסרון, וכמו שכתב שם המהרש"א: "והיינו משום דאסור לספר אפילו בגנות בהמה טמאה".

ובפרט שלהלכה נפסק בטור ושולחן ערוך (אבן העזר סימן ס"ה סעיף א') שיש לומר תמיד שהיא נאה "אפילו אינה נאה". וכמו שמפרש בתוספות (ד"ה כלה) "בית הלל אומרים ישבחוה לגמרי, דכשמזכירין מה שיש בה לשבח, מכלל דשאר לגנאי". לכן "יאמר סתם שהיא נאה, וחוט של חסד משוך עליה". (חלקת מחוקק סק"א). "אף על גב דכתיב מדבר שקר תרחק, יש לתרץ דבריו שהיא נאה במעשיה". (בית שמואל ובאר היטב בשם הפרישה. ומקורו במסכת כלה רבתי פרק י', שכוונת ב"ה לומר "דלמא נאה במעשיה, נאה מבתי אבות"). ובמהרש"א כתב: "בית הלל אומרים שיש לפרש מעלתה שהיא נושאת חן וכו', והכוונה כלה נאה וחסודה בעיניו". כמו שמצינו שגם במקח רע, "ישבחנו בעיניו, דאין זה שקר, כיון דבעיניו המקח טוב". [וכך פירש בט"ז שם].

ואם כן, על אחת כמה וכמה, כאשר רואים יהודי שמתחזק בדבר מצוה, שלא זו בלבד שאין לומר על זה שום דיבור של גנות, אלא כל יהודי שומר תורה ומצות, - אפילו אם הוא עדיין לא מחשיב את הזכיה הנפלאה הזו כראוי, ואפילו אם הוא עדיין לא זוכה להשתוקק לקיים מצוה זו כראוי, אבל כל זמן שאיננו רוצה לעבור על פסק השולחן ערוך, הנזכר לעיל (באבן העזר סימן ס"ה), אזי בוודאי ישמח לקיים את ה"ישבתנו בעינינו" בכל יכולתנו.

ועל ידי הקריאה בספר זה, אנו מקוים שיהיה בזה סיוע, להקל על הרואים, לקיים את ההלכה הזו בשמחה ובהידור רב. ולכן לאחר שבביתנו התחילו לקיים מצוה זו כראוי, אזי על ידי השאלת הספר לאחרים, יוכל לסייע להם לקיים פסק השולחן ערוך הנ"ל כראוי.

ה' - סיוע נפלא בקיום מצות "הוכח תוכיח" כתיקונה

ומלבד כל זאת, כפי שנתבאר בחלק הראשון של מאמר זה, אות ז', הרי זוהי הדרך הטובה ביותר, לזכות עוד יהודים להתחזק בקיום מצוה קדושה זו, כאשר הם קוראים בספר, בפרט כאשר הקריאה נעשית, לא בשביל להשפיע על עצמם לשנות את דרכם, אלא אך ורק כדי להבין את הנהגת זולתם, ובאופן כזה הדברים יותר נוחים להתקבל על לב קוראיהם, ונמצא מקיים בזה מצות "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא", בדרך הקלה והנעימה ביותר, ובאופן המובחר ביותר.

ואחרי ככלות הכל, ואף בטרם התחלת כל, אין לנו להישען, אלא על אבינו שבשמים, אשר לפנינו נתחנן, ומאתו יתברך נבקש ונתפלל, עלינו, ועל כל עמו בית ישראל, "שנשמור חוקיך בעולם הזה, ונזכה ונחיה ונראה, ונירש טובה וברכה לשני ימות המשיח, ולחיי העולם הבא", בצוותא חדא, יחד עם כל בית ישראל, אשר כל רצונם ותשוקתם הוא אך ורק לקיים את מאמר הש"י "כבדו את המצות שהן שלוחי", וכל זעקתם בפנימיות נשמתם היא: "רצוננו לראות את מלכנו", מתוך שמחה של מצוה, וגאווה דקדושה, במהרה בימינו אמן.